

MPSV zrušilo vyhlášku č. 19/1991 Sb. oprávněně

Tisková zpráva

Ústavní soud v Brně zamítl návrh skupiny poslanců, kteří kritizovali Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) za zrušení vyhlášky č. 19/1991 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků trvale nezpůsobilých k dosavadní práci.

Soud tak akceptoval důvody, které vedly MPSV k tomuto kroku, a potvrdil, že ministerstvo postupovalo v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod.

Ústavní normy obsažené v článku 2 odst. 4 Ústavy a v článku 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod **stanoví, že každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.** Podle článku 11 odst. 4 Listiny je vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva možné ve veřejném zájmu jen na základě zákona a za náhradu. Podle článku 79 odst. 3 Ústavy pak mohou ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy vydávat právní předpisy **na základě a v mezích zákona, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.**

Vyhláška č. 19/1991 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků trvale nezpůsobilých k dosavadní práci, byla vydaná před přijetím Ústavy České republiky a Listiny a uvedeným ústavním normám nevyhovovala. Ukládala mimo rámec a meze zákonné úpravy zaměstnavatelům v hornictví povinnost poskytovat zaměstnancům nadstandardní pracovní právní nároky ze svých prostředků a plnit další povinnosti stanovené touto vyhláškou.

Vyhláška č. 19/1991 Sb. byla v rozporu s výše uvedenými ústavními normami, které vymezují ústavní hranice pro možnost zákonného omezení svobody a vlastnického práva a tedy s ústavním pořádkem a zákony České republiky. Neměla jakoukoli oporu v zákoně.

Tato právní norma zakládala nad rámec právní úpravy obsažené v zákoníku práce, popřípadě v jiných právních předpisech, specifické pracovní právní nároky, zejména nárok na odstupné a mzdové vyrovnání pro pracovníky v hornictví dlouhodobě nezpůsobilé k dosavadní práci. Stanovila mj. vyšší odstupného při rozvázání pracovního

oměru z důvodu zdravotních nebo zdravotně preventivních až na 14násobek průměrného měsíčního výdělku. Takové nároky však může v souladu s ústavním pořádkem České republiky (Listina základních práv a svobod) zakládat pouze zákon.

Vyhláška č. 19/1991 Sb. v době svého vzniku napomohla sociálně smírnému provedení zásadních restrukturalizačních změn tehdejších státních hornických organizací spojených s propouštěním velkého počtu horníků, z nichž u mnohých došlo v důsledku celoživotního zaměstnání v podzemí bez důsledné zdravotně preventivní ochrany k poškození zdraví, výrazně snižujícímu možnost jejich dalšího pracovního uplatnění.

Podmínky, za kterých byla vydána vyhláška 19/1991 Sb., se v průběhu uplynulého desetiletí zásadně změnily. Z hornictví odešly ze zdravotních nebo zdravotně preventivních důvodů desítky tisíc horníků. Současně došlo k přijetí řady opatření ke zlepšení zdravotně preventivní ochrany horníků včetně omezení věku a délky výkonu hornického povolání, snížení dob tzv. nejvyšších přípustných expozic a zrušení učňovského hornického školství. K řešení důsledků zdravotního poškození pro nemoc z povolání nebo pracovní úraz nově vznikl systém zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů. Hornické povolání ztratilo v důsledku provedených změn svůj celoživotní charakter.

Navíc, poskytování nadstandardních sociálních dávek zaměstnancům z prostředků zaměstnavatelů na základě povinnosti založené právním předpisem bez participace státu a mimo rámec pojistných systémů nemá v členských zemích Evropské unie, zabývajících se hornictvím, obdobu. Prodlužování takového stavu by tak **výrazně zhoršilo postavení České republiky a konkurenceschopnost českých těžebních společností ve vztahu k zahraničním důlním podnikům**. Zrušení vyhlášky č. 19/1991 Sb. je proto v souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii nutným krokem v zájmu zajištění rovných podmínek pro podnikání českých důlních společností v evropském hospodářském prostoru.

V Praze dne 21. 10. 2004

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV